

TŁUMACZENIE AKTU NOTARIALNEGO DOTYCZĄCEGO USTROJU MAŁŻEŃSKIEGO I SPADKU

BARBARA BOSEK

Tłumacz przysięgły francuskiego w Warszawie
04-030 Warszawa, ul. Kinowa 25 m. 172
bosekbar@poczta.onet.pl; bosekbar@neostrada.pl;
bosekbar@gmail.com

Abstrait : Il est rare de tomber sur un document original étant un testament fait chez le notaire. Cependant un tel document, assez copieux et détaillé a été établi en France et amené en Pologne dans le but de réalisation de la volonté du légataire. Une épouse lègue la totalité de son patrimoine au mari, bien que parmi ses successeurs légaux se trouvent également ses enfants. Elle souhaite que les enfants héritent après la mort de leur père et non directement après sa propre mort. Le document comprend l'interprétation juridique et beaucoup de phrases intéressantes.

Abstrakt: Rzadko udaje się trafić na oryginalny dokument będący testamentem sporządzonym u notariusza. Właśnie taki dokument, dość obszerny i szczegółowy, został sporządzony we Francji i przywieziony do Polski celem wykonania woli spadkodawcy. Małżonka przekazuje całość swojego majątku mężowi, mimo, że legalnymi spadkobiercami są również dzieci. Życzy sobie, aby dziedziczyły one dopiero po ojcu, a nie od razu po jej śmierci. Dokument zawiera wykładnię prawną i dużo interesujących zwrotów.

Przed przystąpieniem do analizy oryginalnego dokumentu będącego testamentem sporządzonym u notariusza we Francji zostały omówione najpierw w języku francuskim, a następnie po polsku

ogólne informacje dotyczące testamentów i sposobów ich sporządzania oraz związany z tym temat rodzajów ustroju małżeńskiego, które mają wpływ na dziedziczenie.

Jakie są rodzaje testamentów?

We Francji źródła takie jak Wikipedia podają następujące rodzaje testamentów:

Testament olographe: napisany własnoręcznie i przez siebie przechowywany.

Podano rady jak redagować testament, aby był ważny. Ponieważ jest to akt prawny należy na początku wyraźnie napisać: „Ceci est mon testament” [To jest mój testament].

Wszystkie zapisy muszą być jednoznaczne, bez używania trybu warunkowego. Składniki majątku i spadkobiercy powinni być jasno określani. Najlepszym rozwiązaniem jest spytać notariusza o radę, szczególnie, jeśli sytuacja rodzinna spadkodawcy jest skomplikowana (ponowne małżeństwo, dzieci pochodzące z różnych małżeństw).

Testament własnoręczny musi być własnoręcznie podpisany i zawierać datę sporządzenia.

Bardzo ważny jest sposób przechowywania testamentu tak, aby nie zaginął ani nie został zniszczony. Podano przypadki, w których testament zostaje odnaleziony za późno i może wystąpić konieczność nowej likwidacji spadku lub wola wyrażona w testamencie nie została uwzględniona przy pochówku.

Przekazanie testamentu bliskim może być dobrym rozwiązaniem, pod warunkiem, że ma się do nich pełne zaufanie. Złożenie w sejfie bankowym jest bezpieczne, ale otwarcie sejfu wymaga długiej procedury. Najlepiej jest złożyć własnoręczny testament u notariusza, który na wyraźne żądanie spadkodawcy zamieści informację o istnieniu testamentu w krajowym rejestrze testamentów [fichier central des dispositions de dernières volontés]. Po śmierci spadkodawcy będzie wiadomo czy został sporządzony testament i gdzie się znajduje, ale jego otwarcie nastąpi dopiero wobec prawnych następców i notariusza. Osoby trzecie będą tylko wiedziały, że testament istnieje.

Testament authentique: [sporządzony w obecności notariusza lub dwóch notariuszy i dwóch świadków]. Po sporządzeniu testament zostaje odczytany i podpisany przez spadkodawcę i dwóch świadków. Jako autentyczny akt, jest on praktycznie niepodważalny. Pozostaje złożony u notariusza. Wpis do rejestru odbywa się na wyraźne żądanie spadkodawcy.

Testament mystique: [sekretny, sporządzony przez spadkodawcę lub osobę trzecią, może być napisany nie własnoręcznie, a nawet maszynowo, w obecności dwóch świadków i przekazany notariuszowi w zamkniętej kopercie]. Ten testament jest podpisany przez spadkodawcę, dwóch świadków i notariusza.

W 1979 r. we Francji powstał rejestr testamentów (FCDDV – Fichier Central des Dispositions de Dernières Volontés).

W Polsce podział na rodzaje testamentów jest nieco inny według Wikipedii:

Testament własnoręczny – nie wymaga świadków, może być przetrzymywany w domu. Bez podpisu i daty będzie nieważny. Można oddać go notariuszowi, co zostanie odnotowane w Notarialnym Rejestrze Dokumentów (NORT).

Testament notarialny: ma formę aktu notarialnego z podpisem spadkodawcy i notariusza. Można go zmienić, ważna będzie data sporządzenia.

Testament allograficzny: dziwne, bo wbrew nazwie, polega na ustnym wyrażeniu woli przez spadkodawcę wobec urzędnika państwowego takiego jak wójt, burmistrz, prezydent miasta, kierownik urzędu stanu cywilnego itp. w obecności dwóch świadków. Następnie jest spisywany protokół z datą i podpisami: spadkodawcy, osoby urzędowej i świadków. Oprócz tego jako wyjątkowe ciekawostki podane są testamenty: ustny, podróżny i wojskowy.

Ustroje małżeńskie

Innym ważnym aspektem przy dziedziczeniu majątku jest ustrój małżeński. Według stanu prawnego na 23.09.2014 występują następujące ustroje małżeńskie:

- ustawowy

- umowny
- przymusowy

Rozróżniamy następujące typy ustrojów majątkowych małżeńskich:

- wspólność majątkowa ustawowa
- wspólność majątkowa umowna
- rozdzielnosc majątkowa z wyrównaniem dorobków
- rozdzielnosc majątkowa

Podobne ustroje małżeńskie występują we Francji.

Ochrona prawna współmałżonka pozostającego przy życiu

Oprócz kwestii ustawowych istnieje cały dodatkowy dział prawny mający na celu ochronę pozostającego przy życiu małżonka po zgonie jego współmałżonki. Została zasygnalizowana klauzula [la clause de préciput] wprowadzona do umowy majątkowej, a dająca korzyść naddziałową (przed podziałem spadku) w postaci sumy pieniędzy lub określonego składnika majątku.

Istnieją też klauzule [de partage inégal ou d'attribution intégrale] nierównego podziału i całkowitego przyznania. I właśnie z tą ostatnią klauzulą mieliśmy do czynienia w dalej analizowanym akcie, gdzie: „le conjoint devient propriétaire de l'ensemble des biens communs” (współmałżonek staje się właścicielem całości wspólnego majątku).

Została zasygnalizowana sprawa dziedziczenia mieszkania i ustawowy sposób podziału spadku, jeśli nie sporządzono testamentu. Ważnym pojęciem jest tzw. *zachowek*, czyli prawo do części spadku zarezerwowane według prawa dla osób najbliższych zmarłego (we Francji: *part réservataire* lub *réserve héréditaire*).

Następnie został odczytany po francusku i w tłumaczeniu polskim dokument będący aktem notarialnym, zawierający określenia sytuacji matrymonialnej, patrymonialnej i zmiany ustroju małżeńskiego, w tym właśnie wcześniej wspomnianą klauzulę „d'attribution intégrale des biens”, czyli przyznanie całego wspólnego majątku małżonkowi pozostającemu przy życiu, mimo istnienia dwojga dzieci pochodzących z tego małżeństwa.

Poniżej przytaczam treść tłumaczenia tego aktu na język polski:

[Francuski akt notarialny]

100269103

MM/HG/

REPERTORIUM: 8671

DWUDZIESTEGO SIÓDMEGO KWIETNIA DWA TYSIĄCE PIĘTNASTEGO ROKU

W COLMAR (68000), 12 rue Berthe Molly, w siedzibie dalej wymienionego Biura Notarialnego, Mécenas Magali MULHAUPT, Notariusz, właściciel Biura Notarialnego w COLMAR (68000), 12 rue Berthe Molly,

SPORZĄDZIŁ NINIEJSZY AKT NOTARIALNY NA WNIOSEK:

Pana Romana, wdowca po Pani Danucie, obecnego przy akcie.

Dalej wymienionego, co do miejsca zamieszkania i charakteru.

Zaznacza się, że dalej opisany co do miejsca zamieszkania i charakteru wnioskodawca będzie nazywany w akcie „wnioskodawcą” lub „uprawnionym”.

Przed złożeniem oświadczeń, wnioskodawca wyjaśnia, co następuje:

OSOBA ZMARŁA

Pani Danuta ... za życia bez zawodu, małżonka Pana Romana ..., zamieszkiwała w HORBOURG-WIHR (68180) 6 rue de Montbéliard. Urodzona w ŻYRARDOWIE (POLSKA) 12 lutego 1953 r. Zmarła w COLMAR (68000) 5 marca 2015 r. Posiadała narodowość francuską.

MAŁŻEŃSTWO – ZMIANA USTROJU MAŁŻEŃSKIEGO

Pan i Pani zawarli małżeństwo w urzędzie stanu cywilnego w WARSZAWIE (POLSKA) 12 kwietnia 1974 r. według polskiego ustroju prawnego wspólności nabytków przy braku wcześniejszej lub późniejszej wobec zawarcia małżeństwa umowy majątkowej [intercyzy] i ustalili pierwsze małżeńskie miejsce zamieszkania w POLSCE. Następnie zmienili ten ustrój na wspólność majątkową nieograniczoną w myśl aktu sporządzonego przez Mécenasa Pierre JAEGER, ówczesnego notariusza w COLMAR (68000) dnia 28 marca 2012 r. Ten ustrój majątkowy nie był przedmiotem zmian.

KLAUZULA PRZYZNANIA CAŁOŚCI WSPÓLNOŚCI MAJĄTKOWEJ

Z tytułu konwencji małżeńskiej i zgodnie z postanowieniami artykułu 1525 pierwszy ustęp Kodeksu Cywilnego, w myśl aktu zawierającego wyżej opisany ustrój małżeński ustalono między małżonkami tylko w przypadku rozwiązania ustroju poprzez zgon jednego z nich, w obecności lub bez obecności dzieci pochodzących z małżeństwa:

Majątek ruchomy i nieruchomości stanowiące wspólność będą należały w całości do małżonka pozostającego przy życiu.

Pasywa wspólności zostaną poniesione w całości przez małżonka pozostającego przy życiu.

Ta klauzula jest poniżej dosłownie przytoczona:

„Małżonkowie postanawiają zgodnie z postanowieniami artykułów 1520, 1524 i 1525 Kodeksu Cywilnego, że w przypadku rozwiązania wspólności poprzez zgon jednego z nich, cały majątek ruchomy i nieruchomości stanowiące tę wspólność bez wyjątku, będą należały w całości do małżonka pozostającego przy życiu, przy czym spadkobiercy ani przedstawiciele wcześniej zmarłego małżonka nie będą mogli rościć prawa do odebrania wkładów i kapitałów wchodzących w skład wspólności.

Korzystając z tego zapisu, niezależnie od istnienia lub nie dzieci pochodzących z małżeństwa, żyjący małżonek, kimkolwiek będzie, jako jedyny zostanie zobowiązany do spłacenia długów i kosztów wspólności.

Przy każdym założeniu pełnej własności, do małżonka pozostającego przy życiu będzie należeć wartość wykupu umów podpisanych przez małżonka pozostającego przy życiu i kapitałów otrzymanych z wszelkich towarzystw ubezpieczeniowych w charakterze beneficjenta wskazanego dla umów podpisanych przez wcześniej zmarłego współmałżonka”.

OBJĘCIE SPADKU

BENEFICJENT klauzuli przypadnięcia całości na pełną własność wspólności w przypadku wcześniejszego zgonu. Pan Roman ..., inżynier, zamieszkały w HORBOURG-WIHR (68180) 6 rue de Montbéliard. Urodzony w HAJNÓWCE (POLSKA) 16 września 1948 r. Wdowiec po Pani Danucie ... i nie ożeniony ponownie. Niezwiązany cywilnym paktem solidarności. Posiadający narodowość francuską. Rezydent w myśl przepisów podatkowych. Z którą ożenił

się jak powiedziano wyżej i nie istnieje wyrok separacji od stołu i łoża.

CHARAKTER SPADKOBIERCY

Pan Roman ... jako mąż Pani Danuty ..., wyżej wymienionej małżonki, jest odbiorcą na pełną własność wspólności, którą posiadali. Co wyjaśnwszy, przystąpił do oświadczeń, będących przedmiotem niniejszego aktu.

OŚWIADCZENIA

Małżonek pozostający przy życiu oświadcza, że z małżeństwa z Panią Danutą pochodzi dwoje dzieci:

- 1) Panna Caroline Sophie ... urodzona w MULHOUSE dnia 17 listopada 1982 r.,
- 2) Pan Mathieu Romain ... urodzony w MULHOUSE dnia 21 września 1985 r.

Małżonek pozostający przy życiu oświadcza, że osoba zmarła nie pozostawiła potomków nie pochodzących z ich małżeństwa, którzy mogliby wszcząć powództwo o zmniejszenie korzyści małżeńskich przewidziane w artykule 1527 drugi ustęp Kodeksu Cywilnego, tak więc przydzielenie całości majątku wspólności na pełną własność małżonkowi pozostającemu przy życiu jak postanowiono w umowie małżeńskiej, może wejść w życie. Małżonek pozostający przy życiu przyjmuje od tej chwili ustanowiony majątek małżeński po poinformowaniu go przez niżej podpisanego notariusza o konsekwencjach tej zgody, co uznaje. Małżonek pozostający przy życiu oświadcza, że po zgonie i do dnia dzisiejszego nie sporządził inwentaryzacji.

KARTOTEKA POSTANOWIEŃ OSTATNIEJ WOLI

Kartoteka postanowień ostatniej woli wysłała na jego żądanie na adres niżej podpisanego notariusza certyfikat, który zostanie załączony, a z którego wynika, że nie ma w tej kartotece żadnego wpisu.

AKT ZGONU

Jeden oryginał aktu zgonu Pani Danuty ... zostaje dołączony.

PRZEDSTAWIONE DOKUMENTY DOWODOWE

Poza dokumentami, o których tu mowa, zostały okazane niżej podpisanemu notariuszowi następujące dokumenty:

- kopia z wyciągu z książeczki rodzinnej osoby zmarłej;
- akt małżeństwa małżonków ...;
- akt urodzenia małżonka pozostającego przy życiu;
- kopia aktu zawierającego zmianę ustroju małżeńskiego.

WZMIANKA O AKCIE NOTARIALNYM

Wzmianka o istnieniu aktu notarialnego zostanie naniesiona na marginesie aktu zgonu.

REJESTRACJA

Opłata skarbową uiszczona: 25 euro.

INFORMACJE UDZIELONE PRZEZ NOTARIUSZA

Prawa rzeczywiste do nieruchomości

Strona stawająca przyznaje, że została poinformowana przez notariusza, że artykuł 6 ustawy z 29 grudnia 1990 r. nakazuje przepisanie nieruchomości w księdze wieczystej po zgonie oprócz przypadku gdy czynność przekazania lub deklaracja własności zachodzi w ciągu sześciu miesięcy po zgonie.

Ubezpieczenie na życie

Sumy do wypłaty po zgonie ubezpieczonego beneficjentowi określone na mocy umowy ubezpieczeniowej na życie nie stanowią części spadku po ubezpieczonym i nie podlegają przeniesieniu do spadku. Sumy te mogą podlegać prawom przeniesienia przez zgon, albo przez potrącenie do zwykłego zwolnienia w zależności od daty ich podpisania i kwoty.

Małżonek pozostający przy życiu i ustawa TEPA

W myśl postanowień artykułu 779 Kodeksu generalnego podatków, małżonek pozostający przy życiu jest zwolniony od wszelkich opłat od spadku.

Paserstwo

Niżej podpisany notariusz poinformował stronę stawającą, że w myśl artykułu 730-5 Kodeksu cywilnego „temu, kto świadomie i w złej

wierze korzysta z nieprawdziwego aktu notarialnego, grozi kara za paserstwo przewidziana w artykuale 792 tegoż kodeksu, oprócz konieczności odszkodowania.”

Zwolnienie ze złożenia deklaracji spadku

Wyżej wymieniony stawający oświadcza niżej podpisanemu notariuszowi, że:

- spadek po zmarłej składa się tylko z majątku stanowiącego własność wspólną,

- jest jedynym beneficjentem wspólności zmarłej;

W konsekwencji jest zwolniony z obowiązku napisania i złożenia deklaracji spadku korzystając, jako małżonek pozostający przy życiu, z postanowień artykułu 779 Kodeksu ogólnego podatków.

PRAWNA WZMIANKA INFORMACYJNA

Biuro notarialne korzysta z systemu informatycznego do wypełniania działalności notarialnej, a szczególnie formalności aktów.

Celem realizacji tych czynności Wasze dane mogą być przekazane osobom trzecim, a w szczególności:

- prawnie umocowanym partnerom takim jak działy ksiąg wieczystych DGFIP,

- biurom notarialnym uczestniczącym w akcie,

- zainteresowanym instytucjom finansowym,

- wyspecjalizowanym jednostkom doradztwa do zarządzania działalnością notarialną.

Na mocy ustawy nr 78-17 z 6 stycznia 1978 r. dotyczącej informatyki, kartotek i swobód, strony mogą korzystać ze swojego prawa do dostępu i poprawiania dotyczących ich danych zwracając się do korespondenta informatycznego i Swobód wskazanego przez urząd pod: cil@notaires.fr.

ASPEKTY FORMALNE ZWIĄZANE Z ZAŁĄCZNIKAMI

Jeśli istnieją załączniki, to stanowią integralną część oryginału. Jeśli akt jest sporządzony na papierze, to załączniki do aktu posiadają wzmiankę stwierdzającą to załączenie podpisaną przez notariusza, chyba, że kartki aktu i załączników są połączone w sposób uniemożliwiający ich podmianę lub dodanie. Jeśli akt jest sporządzony elektronicznie, podpis notariusza znajdujący się na końcu ma wartość również dla załączników.

Z CZEGO SPORZĄDZONO AKT bez odsyłaczy

Wygenerowano informatycznie w biurze notarialnym i ukazano na ekranie w miejscu, dniu, miesiącu i roku podanym w nagłówku niniejszego aktu. Po odczytaniu strony poświadczyły prawdziwość dotyczących ich oświadczeń przed złożeniem elektronicznego podpisu.

Następnie notariusz przyjął ich podpis elektroniczny sporządzony odręcznie i sam też podpisał zabezpieczonym podpisem elektronicznym.

P. ... Roman podpisał w Colmar, dnia 27 kwietnia 2015 r. i notariusz Mec MULHAUPT MAGALI podpisał W BIURZE DWUDZIESTEGO SIÓDMEGO KWIETNIA DWA TYSIĄCE PIĘTNASTEGO ROKU	(-) podpis nieczytelny (-) podpis nieczytelny
--	--

Bibliografia – Strony internetowe

1. https://fr.wikipedia.org/wiki/Regime_matrimonial
2. [https://fr.wikipedia.org/wiki/Testament_\(droit\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/Testament_(droit))
3. https://pl.wikipedia.org/wiki/Małżeński_ustrój_majątkowy
4. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Testament>